

Hogyan követelhetek kártérítést vagy egyéb jogorvoslatot/jóvátételt az elkövetőtől bírósági eljárás (büntetőeljárás) keretében, és kinek kell címezni a követelésemet?

Az elkövető köteles megtéríteni a sértettnek okozott kárt. A Büntető Törvénykönyv 185. cikke szerint minden bűncselekmény esetén a polgári jog szabályainak megfelelően jóvátételt kell nyújtani. Ha a bűncselekmény vagyoni vagy nem vagyoni kárt okozott, az elkövetőnek és a polgári jog szerint az elkövető cselekményéért felelős bármely más személynek kártérítést kell fizetnie. A polgári jogban a bűncselekmény által okozott kár az egyik olyan körülmény, amely esetén a nem vagyoni kár megtéríthető (a polgári törvénykönyv 2059. cikke).

A sértett két különböző mód közül választhat a kár megtérítésére.

Magánfélként részt vehet a büntetőeljárásban, ami azt jelenti, hogy polgári jogi keresetüket a büntetőeljárásban terjesztik elő (*costituzione di parte civile*): a büntetőeljárás végén a büntetőbíróság megvizsgálja a kárt és kártérítést állapít meg, vagy csak azt állapítja meg, hogy fennáll a kártérítéshez való jog, és az összeg megállapítása érdekében a feleket a polgári ügyekben eljáró bíróság elé utalja. A büntetőeljárás törvénykönyv 74. cikke szerint a büntetőeljárásban bárki, aki a bűncselekmény következtében sérülést szenvedett, vagy örökösei a büntető törvénykönyv 185. cikke szerinti polgári jogi kártérítési keresetet nyújthatnak be a terhelttel és a polgári jog szerint más felelős személlyel szemben.

Másrészt a sértett közvetlenül polgári peres eljárást is indíthat úgy, hogy kártérítési keresetet nyújt be a polgári ügyekben eljáró rendes bíróság előtt.

A polgári eljárásban és a büntetőeljárásban előterjesztett kereset közötti összefüggést a büntetőeljárás törvénykönyv 75. cikke szabályozza. A polgári ügyekben eljáró bírósághoz benyújtott polgári jogi kereset bármikor áttehető a büntetőbírósághoz, amíg a polgári ügyekben eljáró bíróság nem hoz ítéletet az ügyben, illetve amíg az ítélettel szemben fellebbezés nyújtható be. Ebben az esetben a polgári per megszűnik, és a büntetőbíróság a polgári eljárás költségeiről is dönt. A polgári ügyekben eljáró bíróság előtt folytatódik az eljárás, ha a polgári jogi keresetet nem tették át a büntetőbírósághoz, vagy az eljárás azon szakaszában tették át, amikor már nem lehetett volna áttenni a büntetőbírósághoz. Ha a terhelt ellen a polgári ügyekben eljáró bíróság előtt polgári per indul a polgári jogi igénynek a büntetőeljárásban való előterjesztését vagy az első fokú büntetőítélet meghozatalát követően, a polgári peres eljárást – a törvényben foglaltak kivételével – felfüggesztik a jogerős büntetőítélet meghozataláig.

A büntetőeljárás mely szakaszában kell előterjesztem a kérelmet?

A büntetőeljárásban a polgári jogi igény az előkészítő ülés időpontjáig, vagy azt követően az érdemi tárgyalás megkezdéséig, a büntetőeljárás törvénykönyv 484. cikke szerinti előkészítő intézkedések meghozataláig terjeszthető elő. Amint a büntetőeljárás ebbe a szakasz ér, a polgári jogi igény már nem terjeszthető el a büntetőeljárásban. Ha a magánfél azt követően lép fel a büntetőeljárásban, hogy letelik a büntetőeljárás törvénykönyv 468. cikkének (1) bekezdésében meghatározott, a tanúk, szakértők és tanácsadók beidézésére vonatkozó határidő, a magánfél nem indítványozhatja tanú, szakértő vagy műszaki tanácsadó meghallgatását. Miután a magánfél fellépett a polgári eljárásban, az eljárás résztvevőjének minősül az elsőfokú, valamint valamennyi jogorvoslati eljárásban, kivéve, ha kizárják vagy önként visszavonja a polgári jogi igényt. A büntetőeljárásban előterjesztett polgári jogi igényt két esetben utasítják el: 1) a magánfél kizárása iránti indítványt nyújt be az ügyész, a terhelt vagy a polgári jog szerint felelős személy (a büntetőeljárás törvénykönyv 80. cikke), vagy a bíróság saját hatáskörben kizárja a magánfelet az első fokú bírósági tárgyalás megkezdéséig (a büntetőeljárás törvénykönyv 81. cikke); 2) a polgári jogi igényt kifejezetten visszavonják az eljárás bármely szakaszában a magánfél vagy különleges képviselője (*procuratore speciale*) szóbeli vagy írásbeli nyilatkozata révén; a polgári jogi igényt hallgatólágyosan visszavonják, ha nem nyújtanak be indítványt, vagy ha a polgári ügyekben eljáró bíróság előtt keresetet indítanak (a büntetőeljárás törvénykönyv 82. cikke).

Mire irányulhat a kérelem, és hogyan kell előterjesztem azt (fel kell-e tüntetnem a kár összértékét, és/vagy tételesen fel kell-e sorolni a veszteségeket, elmaradt hasznot és a kamatokat)?

A büntetőeljárásban polgári jogi igényként kártérítés érvényesíthető az elszenvedett sérülésekért, vagyoni vagy nem vagyoni kárért, orvosi költségekért, jogi segítségnyújtásért, műszaki tanácsadásért és egyéb felmerült és igazolt költségekért, feltéve, hogy azok a bűncselekmény következtében keletkeztek.

Létezik-e speciális formanyomtatvány az ilyen kérelmekhez?

Az olasz büntetőeljárásban nincs hivatalos formanyomtatvány, de az alábbi követelményeknek teljesülni kell.

A magánfélnek eljárási cselekvőképességgel kell rendelkezni (*capacità processuale*). Az illetékes bíróság hivatalánál vagy a tárgyaláson be kell nyújtani egy nyilatkozatot arról, hogy a fél magánfélként kíván fellépni a büntetőeljárásban; a nyilatkozat akkor elfogadható, ha tartalmazza az alábbiakat: a) a magánfélként fellépni kívánó természetes személy adatai, a magánfélként fellépni kívánó egyesület vagy szervezet neve és képviselőjének adatai; b) a polgári per alperesének személyazonosító adatai vagy az azonosítására szolgáló egyéb adatok; c) a magánfelet képviselő ügyvéd teljes neve és meghatalmazásának adatai; d) a követelés indoklása; e) az ügyvéd aláírása. Ha a nyilatkozatot nem a tárgyaláson terjesztik elő, a magánfélnek értesíteni kell a nyilatkozatról a többi felet, és a nyilatkozat az egyes felek tekintetében az értesítés kézbesítésének napjától lép hatályba. Ha az ügyvédi meghatalmazást nem a magánfél eljárásban való részvételére irányuló nyilatkozatának alján vagy szélén helyezik el, hanem a büntetőeljárás törvénykönyv 100. cikk (1) és (2) bekezdésében előírt egyéb módon teszik, a hivatalhoz vagy a tárgyaláson be kell nyújtani.

Milyen bizonyítékokkal kell alátámasztanom a követelésemet?

A büntetőeljárásban a polgári jogi igény járulékos jellegű a terhelt ártatlanságának vagy bűnösségének meghatározására irányuló eljáráshoz képest. Az ügyész feladata a terhelt bűnösségének bizonyítása. A magánfél azonban részt vehet a bizonyítási eljárásban, különösen a sérülés típusának, a sérülés mértékének stb. bizonyítása tekintetében. A polgári perben azonban a sértettet terheli a bizonyítás a sérülés mértékét igazoló bizonyítékok (pl. orvosi igazolások) benyújtása tekintetében, de mentesül a bizonyítási teher alól, ha bizonyítja, hogy az sértett javára törvényi vélelem áll fenn.

Kaphatok-e jogi segítséget az eljárás előtt és/vagy az eljárás folyamán? Akkor is, ha nem abban az országban élek, ahol az eljárás zajlik?

Az állam által biztosított jogi segítség olyan személyek számára áll rendelkezésre, akiknek éves jövedelme nem haladja meg a meghatározott küszöbértéket. Olaszországban folyamatban lévő eljárás esetén mind olasz, mind nem olasz állampolgárok számára nyújtható. Ezt a kérdést a 115/2002. sz. elnöki rendelet szabályozza.

Melyek azok az esetek, amikor a büntetőbíróság nem fogadja be, vagy elutasítja a kérelmemet?

A büntetőeljárásban a polgári jogi igényt elutasítják a terhelt felmentése esetén. Ha az előzetes nyomozás során indítványozzák a vádalku nyomán történő büntetés kiszabást (*richiesta di applicazione di pena*), az ezt követő tárgyaláson nem hagyható jóvá a büntetőeljárásban magánfélként való fellépés iránti

kérelem. A magánfélként való fellépés iránti kérelem a vádalku nyomán történő büntetés kiszabás indítványozását követő tárgyaláson nem terjeszthető elő a tárgyalás mellőzésével hozott ítélettel szembeni jogorvoslati eljárásban *opposizione a decreto penale*) vagy a gyorsított eljárásban hozott ítélettel szembeni jogorvoslati eljárásban (*opposizione a decreto di giudizio immediato*). A törvény bizonyos esetekben, például kiskorúak büntetőügyében kifejezetten kizárja a magánfélként való fellépést.

Fellebbezhetek-e az ilyen határozattal szemben, vagy rendelkezésemre áll-e egyéb jogorvoslati/jóvátételi lehetőség?

Ha az eljárás végén, az elsőfokú vagy a jogorvoslati eljárásban hozott ítéletet követően a magánfél úgy véli, hogy a jogerős határozat nem megfelelően állapította meg az általa elszenvedett sérülést, a magánfél jogorvoslatot terjeszthet elő – az ügyvédje útján – az ítélettel szemben az ítéletnek a kártérítési igényt elbíráló része vagy rendelkezése tekintetében. Az ezt követően hozott ítélet megváltoztathatja az elsőfokú ítéletet a polgári jogi szempontok tekintetében (és így a kártérítés tekintetében). Ez az ítélet megváltoztathatja az ítélet kedvezőtlen rendelkezéseit a kár jóvátétele tekintetében, de nem érinti a terhelt büntetőjogi felelősségére vonatkozó döntést: az a terhelt, akinek büntetőjogi értelemben nem állapították meg a bűnösségét, továbbra sem minősül bűnösnek, még akkor sem, ha az ítéletet a magánfél javára megváltoztatták. Így a büntetőbírósnak a terhelt büntetőjogi felelősségére vonatkozó döntése nem változik meg, ha csak a magánfél támadja meg a terheltet felmentő ítéletet. Tehát objektív és kézzelfogható ellentmondás lehet a terheltet büntetőjogi értelemben felmentő elsőfokú ítélet és a magánfél által benyújtott fellebbezést követően a jogorvoslati eljárásban hozott ítélet megállapításai között, mivel mindkét ítélet ugyanazokat a tényeket veszi figyelembe a kár jóvátételére vonatkozó döntés alapjául. Látható, hogy ez egy rendkívül kényes és technikai kérdés.

Ha a bíróság megítélte számomra a kártérítést, hogyan biztosíthatom, hogy az az elkövetővel szemben végrehajtásra is kerüljön, és milyen segítséget kaphatok ennek biztosítása érdekében?

A bíróság a magánfél megfelelően indokolt kérelmére előzetesen végrehajthatónak nyilvánítja a jóvátételre és a kártérítésre vonatkozó határozatát. A kártérítési előleget (*provvisione*) megállapító végzés mindig azonnal végrehajtható. Miután az ítélet végrehajthatóvá válik, a magánfél a polgári eljárás rendes szabályaival összhangban érvényesítheti azt.

Utolsó frissítés: 16/09/2021

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.